

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยถือว่าเป็นสินค้าบริการประเภทหนึ่งที่สามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศได้โดยไม่ต้องมีการส่งออก หรือเรียกได้ว่าเป็นสินค้าส่งออกที่มองไม่เห็น(Invisible Goods) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวกับรายได้จากการส่งสินค้าออกอื่นๆแล้ว การท่องเที่ยวถือได้ว่าได้ครองอันดับสินค้าที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยในลำดับต้นมาโดยตลอด(ตารางที่ 1.1) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นภาคเศรษฐกิจที่สามารถโอบอุ้มและเกื้อหนุนประเทศไทยไว้ได้ในยามเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ โดยนอกจากการท่องเที่ยวจะสามารถดึงดูดเงินตราต่างประเทศได้โดยตรงและรวดเร็วแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในสาขาอื่นๆอีกหลายสาขา ทำให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ในภาคเศรษฐกิจเป็นจำนวนมากอีกด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะการท่องเที่ยวกำลังกลายเป็นโอกาสให้กับคนในชนบทและคนในภาคเกษตรมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวในชุมชน (community-based tourism) ได้เริ่มแผ่กระจายไปทั่วประเทศ ซึ่งไม่เพียงเป็นผลดีในด้านการจ้างงานและรายได้เท่านั้น แต่การท่องเที่ยวยังทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในชุมชน ภูมิปัญญาบรรพบุรุษ ไปจนถึงทักษะการจัดการการท่องเที่ยว และยังเป็นการเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว นับว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระแสการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2543 มีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนถึง 9.5 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2542 ถึง 11% โดยนักท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศในรูปของค่าใช้จ่ายในการซื้อบริการการท่องเที่ยวคิดเป็นมูลค่าถึง 285,272 ล้านบาท (ตารางที่ 1.2)

ได้มีการคาดการณ์สถิติการท่องเที่ยวในระยะยาวขององค์การการท่องเที่ยวโลก(World Tourism Organization : WTO) ไว้ว่า ในปี 2549 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็น 16.22 ล้านคน โดยจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศกระจายตัวเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศประมาณ 93 ล้านครั้ง และสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศกว่าหนึ่งล้านล้านบาท และได้ประมาณไว้อีกว่า ในปี 2553 จะมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

เดินทางเข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนมากถึง 17.5 ล้านคน และเพิ่มเป็น 36.9 ล้านคน ในปี 2563¹ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในระดับโลกแล้ว พบว่า ประเทศไทยจะมีอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2553 ถึง 7.8% ซึ่งสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวโลกซึ่งเท่ากับ 4.2%²

ตารางที่ 1.1 รายได้จากการส่งออกสินค้าของไทย 10 อันดับแรก และรายได้รวมจากการส่งออกทั้งหมดระหว่างปี 2542-2543

2542	ล้าน/บาท	2543	ล้าน/บาท
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์/ ส่วนประกอบ	299,780	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ /ส่วนประกอบ	339,512
ท่องเที่ยว	253,081	ท่องเที่ยว	285,272
สิ่งทอ	166,108	สิ่งทอ	211,405
เครื่องใช้ไฟฟ้า	153,768	เครื่องใช้ไฟฟ้า	189,266
แผงวงจรไฟฟ้า	111,645	แผงวงจรไฟฟ้า	179,287
อาหารทะเลกระป๋อง	100,283	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	110,419
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	75,712	อาหารทะเลกระป๋อง	103,641
ข้าว	73,811	ผลิตภัณฑ์โลหะ	92,105
ผลิตภัณฑ์โลหะ	61,723	เคมีภัณฑ์	72,004
กุ้งแช่แข็ง	48,348	ชิ้นส่วนรถยนต์	67,401
อื่นๆ	869,706	อื่นๆ	1,127,421
รวม	2,213,965	รวม	2,777,733

ที่มา : กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

¹ ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ, เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แผน+นโยบาย เสนอที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2543. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่).

² สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.บทคัดย่อโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)[Online], แหล่งที่มา : <http://www.tat.or.th/tat/masterplan/draft.html>[2002, April 22]

ตารางที่ 1.2 ดุลการท่องเที่ยวของประเทศไทยระหว่างปี 2533-2543(ล้านบาท)

พ.ศ.	จำนวน นักท่องเที่ยว ระหว่างประเทศ	รายได้ จากนักท่องเที่ยว ระหว่างประเทศ	รายจ่าย ของนักท่องเที่ยว ชาวไทย	ดุลการท่องเที่ยว
2533	5,298,860 (+10.17%)	110,571 (+14.72%)	21,822 (+13.11%)	88,750 (+15.12%)
2534	5,086,899 (-4.00%)	100,004 (-9.56%)	32,278 (+47.91%)	67,726 (-23.69%)
2535	5,136,433 (+0.97%)	123,134 (+23.13%)	40,556 (+25.65%)	82,579 (+21.93%)
2536	5,760,533 (+12.15%)	127,801 (+3.79%)	53,315 (+31.46%)	74,487 (-9.80%)
2537	6,166,496 (+7.05%)	145,211 (+13.62%)	73,234 (+37.36%)	71,977 (-3.37%)
2538	6,951,566 (+12.73%)	190,765 (+31.37%)	83,948 (+14.63%)	106,816 (+48.40%)
2539	7,192,145 (+3.46%)	219,364 (+14.99%)	105,620 (+25.82%)	113,743 (+6.42%)
2540	7,221,345 (+0.41%)	220,754 (+0.63%)	59,124 (-44.02%)	161,629 (+42.10%)
2541	7,764,390 (+7.53%)	242,177 (+9.70%)	59,073 (-0.09%)	183,104 (+13.30%)
2542	8,580,332 (+10.50%)	253,081 (+4.48%)	69,649 (+17.90%)	183,369 (+0.10%)
2543	9,508,623 (+10.80%)	285,272 (+12.75%)	82,838 (+18.94%)	202,434 (+10.40%)

ที่มา : กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จุดเด่นของประเทศไทยที่ทำให้การท่องเที่ยวเหนือกว่าประเทศอื่นๆในภูมิภาคเดียวกัน ได้แก่ การเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ สวยงาม และมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม โบราณวัตถุ โบราณสถาน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ศูนย์รวมสถานบันเทิง และสถานบริการต่างๆที่มีความทันสมัยไม่แพ้กับประเทศอื่น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ประเทศไทยใช้เป็นตัวหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่เลือกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย เพราะประทับใจในความสวยงามทางธรรมชาติที่มีให้เลือกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามของหาดทราย หองทะเล น้ำตก ภูเขา สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ล้วนแต่สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวไม่รู้ลืม ยิ่งปัจจุบันกระแสตื่นตัวของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีมากขึ้น ก็ยิ่งเป็นการเพิ่มแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากยิ่งขึ้นด้วย

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้ว แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ก็เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เช่นกัน เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถเป็นตัวบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนในชาติ โดยแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้นอกจากจะเป็นตัวบอกเล่าเรื่องราวแล้ว ยังมีร่องรอยความสวยงามให้เป็นที่กล่าวขานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าในทุกภาคของประเทศไทยนั้น ได้มีการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ และอาศัยอยู่ต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ในขณะเดียวกันก็มีการรับเอาศิลปวัฒนธรรมของชนชาติต่างๆไม่ว่าจะเป็นจากชาติตะวันตก ขอม จีน ดังนั้นลักษณะของสิ่งปลูกสร้างทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยจึงมีความสวยงาม เป็นที่ชื่นชมต่อผู้ที่ได้พบเห็นเพราะนอกจากจะมีความสวยงามที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทยแล้วยังมีส่วนที่ผสมผสานศิลปะของชนชาติต่างๆไว้อย่างลงตัว

และเนื่องจากในแต่ละภาคของประเทศไทยจะประกอบไปด้วยผู้คนชนชาติไทยหลากหลายเชื้อสาย ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย อาหารการกิน ตลอดจนบ้านเรือนที่อยู่อาศัย แตกต่างกันไป ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวบางกลุ่มจึงเริ่มที่จะหันมาท่องเที่ยวตามเส้นทางวัฒนธรรมซึ่งมีให้เลือกหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่เริ่มได้รับความนิยม คือ การท่องเที่ยวในรูปแบบ

---

³การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึงการเดินทาง ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติและมีความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศวิทยา
 ดุรายละเอียดใน : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์[Online]. แหล่งที่มา : <http://www.tat.or.th/thai/tourinfo/index.html>[2002.january 3]

แบบโฮมสเตย์ ที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกับคนในท้องถิ่น โดยการเข้าไปพักในบ้านชาวบ้านจริงๆ อย่างเช่นที่หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช บ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา หรือหมู่บ้านไทยทรงดำ จังหวัดเพชรบุรี การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ นักท่องเที่ยวจะได้สนุกสนานกับการทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนที่ต่างไปจากในเมืองหลวง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวบางคนอาจเลือกท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในรูปแบบอื่นๆ เช่นการเยี่ยมชมตลาดน้ำจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม ที่มีชาวบ้านพายเรือมาค้าขาย สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิถีวัฒนธรรมอันมีคุณค่านี้ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวไปตามเส้นทางวัฒนธรรมเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากการท่องเที่ยวบนเส้นทางธรรมชาติ หรือรอยทางประวัติศาสตร์

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่ประเทศไทยมีชื่อเสียงไม่แพ้ประเทศอื่นๆ นั่นคือแหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการ ไม่ว่าจะเป็นสถานบันเทิง สถานบริการ ร้านอาหาร ไนท์คลับ โรงมหรสพต่างๆ ซึ่งมีความทันสมัยไม่แพ้กับแหล่งท่องเที่ยวในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นความแปลกใหม่ของสถานที่ แสงสียามราตรี รูปแบบการแสดงที่แปลกตา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการจึงนับเป็นจุดขายใหม่ที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทย เพราะมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ ถึงแม้บางส่วนของแหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการจะสร้างภาพลักษณ์ทางด้านลบให้แก่ประเทศไทย โดยเฉพาะภาพลักษณ์ในเรื่องของการค้าบริการทางเพศ และนักท่องเที่ยวบางกลุ่มก็ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวเพราะจุดประสงค์ดังกล่าว แต่หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างก็พยายามเร่งแก้ไขปัญหาร่วมกันปรับปรุงให้แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มีคุณภาพ และมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น

ด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายข้างต้น นโยบายด้านแหล่งท่องเที่ยวจึงถือเป็นนโยบายหลักที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ นอกจากการปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอแล้ว การประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในฐานะที่เป็น Year Round Destination⁴ หรือจุดหมายปลายทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ครอบคลุมความต้องการ ก็เป็นนโยบายสำคัญที่ดำเนินควบคู่ไปพร้อมๆ กัน

⁴การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, รายงานกิจกรรมการดำเนินงานตามแผนตลาดการท่องเที่ยวปี 2543 (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543).

แต่สิ่งหนึ่งที่เราจะต้องยอมรับก็คือ นักท่องเที่ยวแต่ละคนย่อมมีความต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเลือกที่จะท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่นทะเล น้ำตก ภูเขา ในขณะที่บางกลุ่มเลือกไปตามแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น พระราชวัง วัด โบราณสถานต่างๆ หรือเลือกไปแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และชุมชนท้องถิ่น หรือเลือกที่จะสนุกสนานในแหล่งท่องเที่ยวนันทนาการ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้การเผยแพร่ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่ต้องทราบก่อนว่านักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มนิยมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด ซึ่งหากได้ทำการศึกษาแนวทางการดำเนินงานด้านการตลาดที่ระบุไว้ในแผนการท่องเที่ยวปี 2544⁵ แล้วจะพบว่าประเด็นที่สำคัญของนโยบายสำหรับการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวก็คือการกำหนดภาพลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการเสนอขายให้ชัดเจน และเผยแพร่ภาพลักษณ์ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นจุดหมายปลายทางและเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งความสำคัญของนโยบายนี้ก็เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างกระแสความต้องการในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆที่มีความหลากหลาย ให้ได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

ดังนั้นเพื่อให้นโยบายเผยแพร่ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องทราบก่อนว่า นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด และจากที่กล่าวมาตอนต้นแล้วว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน งานวิจัยฉบับนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมการเลือกแหล่งท่องเที่ยว เพื่อต้องการทราบคำตอบว่านักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยพื้นฐานเช่น เพศ อายุ รายได้ ฯลฯ ที่แตกต่างกันจะชอบท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด และเมื่อทราบแล้วก็จะทำให้สามารถคาดการณ์กลุ่มเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทได้ โดยผลการศึกษาที่ได้นี้จะประกอบประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการนำไปใช้ส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอิสระชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. ต้องการทราบกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท

---

⁵การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนการท่องเที่ยวปี2544(กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544).

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็นนักท่องเที่ยวอิสระเท่านั้น โดยจำกัดการสำรวจเฉพาะนักท่องเที่ยวจาก 3 ภูมิภาค จำนวน 7 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฝรั่งเศส เยอรมนี สวีเดน สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ซึ่งเป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของไทย⁶ ในส่วนของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียซึ่งนับเป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของไทยเช่นกัน แต่ที่ผู้ศึกษาไม่ได้รวมไว้ในการศึกษาครั้งนี้ เพราะเนื่องจากว่านักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียมีรูปแบบการท่องเที่ยวกระจุกตัวระหว่างพรมแดนภาคใต้เท่านั้น และนิยมเลือกเดินทางระยะใกล้แถบภาคใต้ของประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับมีเวลาพำนักเฉลี่ยในประเทศไทยเพียง 3.19 วัน จึงเห็นว่าไม่ควรจะนำมาเป็นประชากรในการศึกษา ในส่วนของนักท่องเที่ยวจากประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ถึงแม้จะเป็นตลาดสำคัญของการท่องเที่ยวไทย แต่จากเหตุการณ์วินาศกรรมอาคาร World Trade Center เมื่อเดือนกันยายน ปี 2544 ที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อกระแสการเดินทางออกนอกประเทศของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการศึกษานี้จึงจำเป็นต้องตัดนักท่องเที่ยวจากประเทศสหรัฐอเมริกาออกจากการเป็นประชากรในการศึกษา เพราะเห็นว่าเป็นการลำบากที่จะได้ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

2. เนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลา และงบประมาณ ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ทำอากาศยานกรุงเทพมหานคร(ดอนเมือง) เป็นพื้นที่ในการสำรวจเท่านั้น โดยจะทำการสำรวจนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้โดยสารขาออก เพราะนักท่องเที่ยวประเภทนี้น่าจะได้เข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆแล้ว จึงน่าจะเป็นผู้ตอบปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ได้

3. การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท ตามหลักเกณฑ์การแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ เนื่องจากเห็นว่าการแบ่งประเภทแหล่งท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้นสามารถแยกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน ซึ่งประกอบด้วย

- แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

---

⁶ตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ หมายถึง ประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยในระดับสูง ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนการท่องเที่ยวปี2544 (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544).

- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชน
- แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมการ

โดยกำหนดให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้นไม่สามารถทดแทนกันได้ ในขณะที่สถานที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวกันสามารถทดแทนกันได้อย่างสมบูรณ์

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

ทางเลือกที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกนั้น เป็นทางเลือกที่นักท่องเที่ยวได้พิจารณาแล้วว่าได้ให้ความพอใจแก่นักท่องเที่ยวได้สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวต่างประเทศ หมายถึง ผู้เดินทางมาเยือนประเทศไทยไม่น้อยกว่า 1 คืน (24 ชั่วโมง) และไม่มากกว่า 60 วัน
2. นักท่องเที่ยวอิสระ หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มักจะติดต่อ และจัดการรายละเอียดการเดินทางด้วยตนเอง เช่น ตั๋วเดินทาง ที่พัก อาหาร ตลอดจนโปรแกรมท่องเที่ยว
3. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีภูมิทัศน์สวยงาม แปลกตา เป็นรมณีสถาน (สถานที่ให้ความสนุกสนาน ตื่นเต้น บันเทิง มีความสุข ความประทับใจ และความทรงจำ) ได้แก่ ป่าเขา ถ้ำ ลำธาร น้ำตก บึง ทะเลสาบ หาดทราย เกาะ และแนวปะการัง บางแห่งได้รับการจัดให้เป็น สวนรุกขชาติ สวนพฤกษศาสตร์ วนอุทยาน อุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า อุทยานนกน้ำ เป็นต้น
4. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เกิดขึ้นก่อนสมัยประวัติศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์ เป็นผลงานทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และจิตรกรรม มีความงดงามเป็นสุนทรีย์ศิลป์(ความรู้สึที่เห็นคุณค่าความงาม งามวิจิตร งามตระการและอลังการ) เป็นสถานที่ที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นให้ชนรุ่นหลังเกิดความภาคภูมิใจ ความหวงแหน ได้แก่ วัดวาอาราม แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ แหล่งซากบรรพชีวิน หรือฟอสซิล(หอย ไดโนเสาร์) อุทยานประวัติศาสตร์

5. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นผลงานทางประเพณี ความเชื่อ การดำรงชีวิต มีความน่าสนใจ น่าแปลกใจ และความงดงามที่น่าภาคภูมิใจ ได้แก่ วิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น เช่นการสร้างบ้านเรือน ชุดแต่งกาย วัฒนธรรมการกิน ของใช้ ภาษาพูดในท้องถิ่น การละเล่นพื้นบ้าน และประเพณีต่างๆ หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจ อาทิ หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท ไร่/สวน หมู่บ้านชาวเล เป็นต้น

6. แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการพักผ่อนที่ให้ความรื่นรมย์ บันเทิงใจ โดยนักท่องเที่ยวสามารถได้รับการตอบสนองทางด้านการบริการในรูปแบบที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวข้างต้น เช่น สวนสนุก ศูนย์แสดงสินค้า โรงแรมสรรพ สถานบันเทิง ยามราตรี ร้านค้า สถานบริการต่างๆ เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาที่ได้นี้จะทำให้ทราบว่าปัจจัยต่างๆที่นำมาศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในทิศทางใด และสามารถคาดการณ์ได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆนั้นเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในกลุ่มใด โดยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง